

OPUS 14 „Przyszła ona do nas brzemienna”: fenomenologia ciąży w angielskim dramacie wczesnonowożytnym (*Miarka za miarkę* 2.1.96).

Popularnonaukowe streszczenie projektu badawczego:

Cel projektu: Niniejszy projekt ma na celu pogłębioną analizę portretów ciężarnych bohaterek dramatów angielskich przełomu XVI i XVII wieku w świetle współczesnych koncepcji filozoficznych podejmujących problematykę ciąży. Oczekiwanie na narodziny dziecka nie jest traktowane w projekcie jedynie jako okres przejściowy, ale jako fundamentalne doświadczenie kształtujące podmiotowość i tożsamość kobiety. Problematyka ciąży zostaje przeniesiona na grunt filozofii i rozważana jako problem natury filozoficznej. W tym świetle badane są w pierwszej kolejności teksty źródłowe stanowiące naukowy, medyczny i kulturowy kontekst przeżywania ciąży w Anglii za panowania Elżbiety I i Jakuba I. Następnie autorka pragnie zinterpretować wybrane dramaty podejmujące tematykę ciąży, opierając się o wnioski wynikające z analizy historyczno-kulturowej. Kluczem do odczytania portretów przyszłych matek są idee współczesnych myślicieli podejmujących refleksję nad tematem ciąży. Analiza w kontekście tzw. „fenomenologii ciąży” służy poznaniu i opisaniu bohaterek, których doświadczenia stanowią odbicie nastrojów i idei epoki. Efektem bezpośrednim realizacji projektu ma być powstanie monografii poświęconej w całości problematyce ciąży we wczesnonowożytnym dramacie angielskim i tym samym rozpowszechnienie wyników badań.

Badania, które będą przeprowadzane w projekcie: Pierwszy etap badań zakłada dopracowanie modelu metodologicznego, który posłuży odczytaniu najpierw tekstów epoki, a potem samych dramatów. Na tym etapie badaczka przygotuje „matrycę” refleksji filozoficznej, która będzie istotna w analizie tekstów źródłowych i dramatycznych (np. Kristeva, Irigaray, Rich, Young). Kolejny etap to selekcja i analiza tekstów źródłowych epoki, które podejmują problematykę ciąży w świetle wyżej wymienionych koncepcji (słynny *The Birth of Mankind* autorstwa Eucharius’a Rösslin’a w tłumaczeniu Thomas’a Raynalde’a, ale także Guillemeau i jego *Childbirth of The Happy Delivery of Women* oraz Culpeper 1651, Sharp 1671, Juan Luis Vives, *The Education of a Christian Woman* 1524). Następnie badaczka dokona wyboru i analizy ciężarnych bohaterek utworów dramatycznych oraz ich funkcji i roli w konstrukcji utworu. Ostatnim etapem badań jest złożenie i publikacja monografii. Poszczególnym etapom badań towarzyszą kwerendy biblioteczne w celu zebrania potrzebnych materiałów oraz wyjazdy konferencyjne, dzięki którym wyniki badań będą rozpowszechnione.

Powody podjęcia danej tematyki badawczej: Wszyscy rodzimy się z kobiety, jak przypomina nam Adrienne Rich w swojej przełomowej książce *Zrodzone z kobiety. Macierzyństwo jako doświadczenie i instytucja*. Życie w ciele matki i narodziny są fundamentalnymi faktami wpisanymi w ludzką egzystencję. Równocześnie ciąża, doświadczenie „rozszczeplonego podmiotu”, jak określa ten stan Julia Kristeva, nigdy nie było ważnym tematem refleksji filozoficznej lub badań literaturoznawczych. Mimo większego zainteresowania doświadczeniem kobiet zarówno w społeczeństwie współczesnym jak i w przeszłości, ciążę traktowano i często nadal traktuje się jako okres przejściowy czy rytuał przejścia do stanu, jakim jest macierzyństwo. Tym czasem, doświadczenie ciąży jest samo w sobie intrygującym problemem filozoficznym, który rodzi szereg dylematów natury etycznej, ontologicznej i epistemologicznej. W centrum owych dylematów znajduje się przyszła matka, dziecko i jego ojciec. Z kolei, epoka renesansu tradycyjnie uznawana jest za kluczowy okres formowania się współczesnego indywidualizmu i narodzin podmiotowości. Jeśli epoka wczesnonowożytna oferuje nam pierwsze obrazy wyjątkowych indywidualności np. w postaci bohaterów wielkich tragedii szekspirowskich, pytanie o podmiotowość oraz poczucie tożsamości kobiety renesansu i przyszłej matki nasuwa się samo. Angielski dramat renesansu i baroku oferuje kilka fascynujących obrazów ciężarnych kobiet (np. Hermione z *Opowieści Zimowej* Williama Szekspira, czy główna bohaterka *The Duchess of Malfi* Johna Webstera). Chociaż dostępne są różnorodne materiały podejmujące tematykę macierzyństwa w renesansie, publikacje te nie podejmują filozoficznej refleksji doświadczania i przeżywania ciąży. Można podejrzewać, że oczekiwanie na narodziny dziecka, w zależności od okoliczności, było dla kobiety epoki wczesnonowożytnej doświadczeniem granicznym. Pogłębiona analiza portretów ciężarnych bohaterek dramatów może rzucić nowe światło na problematykę ciąży zarówno w kontekście badań literackich i filozoficznych, ale także kulturoznawczych.